

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CLXXV. De Religiosis, privilegio suæ Exemptionis uti volentibus
independentem ab Episcopo in casu sepulturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

incurfam suspensionem aut alias pœnas, à quibus utique excusat bona fides, & ignorantia, ipsum non solum à mortali, sed etiam à veniali peccato liberans. Suar. de Censur. d. 21. sect. 1. n. 59. Zœf. h. t. n. 4. Pirhing.

ibid. n. 4. Accedit, quòd iste vir nunquam solenniter exercuerit actus minorum Ordinum, nequodiedum exercere intendat, à quibus solis suspensio, etiam in dolosè accedentes; statuta est.

TITULUS XXXI.

De Excessibus Prælatorum & Subditorum,

DECISIO CLXXV.

De Religiosis, privilegiò suæ exemptionis uti volentibus independentè ab Episcopo in casu sepulturæ.

SPECIES FACTI.

IN quadam Dicecesi non admodum distante auctoritate tam Cæsaris quam Summi Pontificis erectum, ab illo liberaliter dotatum, ab isto autem maximis privilegiis & gratis ditatum est Seminarium pro studiosa Juventute certarum Provinciarum Hæresi infectarum, ut inibi sub magisterio & directione certorum Religiosorum non solum in litteris probe instructi, sed etiam pietate ac virtutis studio bene formati degentes inibi Alumni suo tempore utiles evadant pro bono Reipublicæ Christianæ Operarii, vel alias idonea instrumenta. Hoc Seminarium specialiter

cordi fuit & in amoribus Summo Pontifici qui illud præter alios singulares favores unà cum regentibus aliisque personis in eo degentibus privilegiò quoque exemptionis jurisdictione Episcopi munivit, atque per amplissimam communicationem omnia & singula privilegia illi Ordini Religioso, cujus gubernationi hoc Collegium cum personis commissum est, tam in genere quàm in specie communicavit. Et cum dictus Ordo certò se habere credat privilegium suos alumnos, famulos, & familiares, ac domesticos suos sepeliendi in suis cryptis & cœmeteriis, si velit, idem

idem sibi jus competere arbitrabatur præfatum Seminarium propter tam favorabilem privilegiorum omnium & singulorum communicationem. Nihilominus tamen, cum nuper unum ex suis alumnis demortuum sepeliisset, Parochus loci magnum excitavit strepitum, querelam apud Episcopum deposuit, & actionem quoque contra regentem Seminarium instituere molitus est. An autem amplissimum illud communicationis privilegium comprehendat etiam jus sepulturæ alumnorum Seminarium, hic

non discutitur, sed supponitur, infra ad tit. de Privilegiis probandum, sed, quia Episcopus etiam habet in multis casibus jurisdictionem in exemptos, quaeritur 1. An jurisdictione Ordinarii in exemptos, Regulares & Sæculares, certis in casibus ei competens, extendi possit ad alios casus in Jure non expressos, in specie ad causam sepulturæ, propter paritatem rationis &c. 2. An in causa exemptionis Episcopus sit competens Judex, speciatim in hac lite?

QUÆSTIO I.

An jurisdictione Episcopi in Exemptos extensionem patiatur propter paritatem rationis &c. ad casus in Jure non expressos, in specie ad causam sepulturæ?

Antequam progrediar ad discussionem hujus quaestionis adverte, multos quidem casus reperiri tam in Jure Communi antiquiori, ubi Episcopis tanquam Ordinariis datur potestas procedendi contra regulares, aliosque Exemptos, quam in Tridentino, ubi vel tanquam Ordinariis vel tanquam Sedis Apostolicæ Delegatis idem conceditur, cujusmodi casus Barbosa de Offic. & pot. Episc. allegat. 105. recenset quinquaginta duos Erasmi. Chokier autem de Jurisd. in Exempt. p. 2. q. 45. enumerat omnino centum & sedecim, quos ferè

omnes specificat Ascari. Tambur. 1. p. de Jur. Abb. in his tamen omnibus, licet dictos Auctores, aliosque lustraverim, non reperi expressum casum de sepultura domesticorum. De hac igitur procedit quaestio, an Episcopus circa hanc habeat jurisdictionem & judicaturam sive ut Ordinarius sive ut Delegatus Apostolicæ Sedis?

Placebit fortassis affirmativa. 1. Quia exemptio à jurisdictione Episcopi est odiosa, utpote Juri Communi, quod omnes omnino fideles alicujus diocesis, etiam Religiosos & Cle-

& Clericos, voluit olim esse sub-
 jectos suo Episcopo. *can. Abbates. can.
 Monasteria. caus. 18. q. 2. Barb. lo. cit.
 n. 1. 2.* cum aliis consequenter & juri
 Episcoporum, intentionem fonda-
 tam habentium, valde contraria:
 ergo est restringenda: ergo juris-
 dictio Episcoporum amplianda &
 extendenda est ob paritatem rationis
 & alias causas. Et hinc 2. Quia, si
 in exemptis concurrant diversæ qua-
 litates, exempti in una non censentur
 exempti in alia qualitate. Communis
 Canonistarum, & cum hac Van-Espen
in Jur. Eccl. Universo p. 3. tit. 12. n. 36.
 v. g. si quis est exemptus quæ Canoni-
 cus, non est exemptus quæ Parochus:
 si quis ut Studiosus, in Academia ex-
 empta scientiis dans operam, est ex-
 emptus, non est exemptus ut Cleri-
 cus, si sit Clericus &c. ergo exem-
 ptio est restringenda, & vicissim juris-
 dictio Episcopi extendenda, quan-
 tum rationabiliter potest. 3. Quia cau-
 sa sepulturæ, exemptis concessa, licet
 expresse ac specificè non reperitur
 subiecta Episcoporum jurisdictioni,
 rectè tamen refertur vel ad casum,
 quo exempti subjiuntur Episcopo
 quoad executionem ultimarum vo-
 luntatum. *Clem. un. de Testam.* vel ad
 casum, quo subjacent quoad ea, quæ
 concernunt curam animarum. *Con-
 stit. Exposit S. Pii V. de 22. Septembr.
 1571.* vel quoad Sacramentum Ex-
 tremæ Unctionis sine licentia Parochi
 non præbendum moribundis. *Clem. 1.
 de Privil.* vel quoad controversias in
 tumultandis defunctorum corporibus

contingentes. *Trid. S. 25. de Regu-
 lar. c. 13.* ergo, cum facilis sit reditus
 ad Jus Commune antiquum, secun-
 dum quod nulla dabatur exemptio,
 etiam Regularium, à jurisdictione E-
 piscopi, & ad statum primævum, tan-
 quam favorabilis, dici debet, quòd
 causa sepulturæ spectet ad unum ex
 dictis casibus, in quibus de novo sub-
 jiciuntur exempti jurisdictioni E-
 piscopi. 4. Illæ Pontificum constitu-
 tiones, per quas plerique Religiosi
 eximuntur à jurisdictione Episcopi,
 nunquam fuerunt promulgatæ in no-
 stris partibus, & Germaniæ Provin-
 ciis: ergo non stringunt, nec dero-
 gant jurisdictioni Episcopali. perea,
 quæ tradidi in meo *Candidato ad Tit.
 de Constitutionibus n. 20.*

Mihi tamen longè præplacet Ne-
 gativa, utpote in Jure melius longè
 fundata, & propè inconcussa ac indu-
 bitata, ex his capitibus. 1. Exemptio
 Regularium à jurisdictione Episco-
 porum est generalis ac universalis,
 ergo generaliter intelligenda est de
 omni actu jurisdictionis ab Episcopis
 in se exercendo, nisi nempe specialiter
 in Jure aliqui casus excipiantur, in
 quibus subiecti sint Episcopis; cum
 verba Juris, privilegiorum, & alia-
 rum dispositionum generalia genera-
 liter sint intelligenda *l. 1. §. quod au-
 tem ff. de alcat. l. in fraudem. & ibi Bald.
 ff. de Testam. mil. l. cum quærebatur ff. de
 V. S. l. Regula §. ult. ff. de J. & F. §. et-
 iam in Constitutione ad oia. poenali,
 & correctoria. Rot. Rom. apud Fari-
 nac. decis. 41. n. 19. 20. to. 1. p. 1. &
 genus*

genus includat omnes species. *l. semper ff. de R. J. l. omnes. C. de præscript. 30. annor.* Sed in Jure nullibi reperitur excepta causa sepulturæ: ergo. 2. Casus non expressus in Jure habetur pro omisso. *l. commodissime. ff. de liber. Sposib. c. cum dilectus. de offic. Ordin. c. is, qui. de sent. Excomm.* idque procedit, etiamsi major militet ratio in casu non excepto, Anctoran. *Consil. 245. n. 5. Tiraquell. de Primogen. q. 40. n. 194. Oldrad. Cons. 224. n. 14.* atqui sepultura est casus in Jure non exceptus. 3. Casus exceptus firmat regulam in contrarium. *c. 2. de conjug. leprof. S. l. nam quod liquide S. fin. ff. de penulegat.* Sed in Jure multi reperiuntur casus excepti, in quibus Regulares non sunt exempti: ergo in casibus non exceptis sunt & manent exempti; ubi enim requiritur expressum, non sufficit tacitum, vel præsumptum. *c. 2. de Præb. c. fin. de Procurat. in 6.* Neque hic 4. versamur in exorbitantibus à Jure, ut notat Chokier *lo. cit. q. 102.* cum ipsum etiam Jus Commune quosdam Regulares generaliter eximat à jurisdictione Episcopali, u. i. Dominicanos &c. licet versetur in correctoriis, quia Pontifices eximendo Regulares correxerunt Jus anterius, jurisdictionem in Regulares generaliter concedens Ordinariis, & vicissim, ubi Pontifex in quibusdam casibus generaliter exemptos subicit Episcopis, corrigit in parte legem universalem de eorum exemptione: sed in correctoriis, veluti in odiosis, non fit extensio etiam

propter paritatem vel majoritatem rationis, sed restrictio. *arg. l. precipimus. C. de appell. in fin. l. Sancimus. C. de Testam. S. c. cum expediat. de Elect. in 6.* ergo in casibus exceptis fisti debet jurisdictio Episcoporum in exemptos, & ad non expressos non extendi. 5. Exemptio Religiosorum à Pontificibus facta est ex causa publici boni, in favorem Religionum, ob merita Regularium, qui ab Episcopis sæpe nimium gravabantur. *c. 16. c. 17. S. Clem. unic. b. t.* ergo ex fine suo principali est favorabilis: ac insuper interest ipsius Summi Pontificis, Regulares eximentis, suos subditos ab alio non judicari, ut notat Felin. *in c. cum olim. de Præscript. n. 3. Castrensis Consil. 432. n. 3.* Et hinc Regulares suo privilegio renuntiare nequeunt sine consensu Pontificis, per tradita Doctorum, & Gailii *l. 1. observ. 40. n. 2.* ergo exemptio Regularium amplianda potius est, quam restringenda. 6. De casu ad casum non admittitur extensio. *Surdus cons. 416. n. 9. Begnudell. v. Extensio n. 5.* cum communi, præsertim à casu expresso ad omissum. *c. susceptum de Rescript. in 6. l. si extraneus ff. de condict. ob caus. Mantica de conject. alt. volunt. l. 3. tit. 19.* idque locum habet non solum in ultimis voluntatibus, contractibus, concessionibus, sententiis, sed etiam in Legibus, Statutis, Rescriptis, Consuetudinibus. *Tuschius litt. O. concl. 1:6.* Ergo neque concessio jurisdictionis in Regulares exemptos à casibus in Jure expressis ad non

non expressos, scilicet ad sepulturam domesticorum Regularibus vi privilegii exemptionis generalis indultam, & saltem generalibus terminis expressam.

Jam nihil me morantur objecta. Ad 1. imprimis transmissio *Antec. N. Conf.* quia, licet odiosa esset, & Juri Communi antiquo contraria sit, tamen à casu expresso ad non expressum, etiam propter paritatem vel indentitatem rationis, quæ tamen in causa sepulturæ non reperitur, non deberet fieri extensio jurisdictionis Episcopalis in exemptos. *Sanch. l. 8. de Matr. d. 11. n. 31. seqq.* quia tota vis privilegii pendet ex intentione concedentis, quæ exprimitur per verba, non ex ratione. Dein *N. Antec. vel dist.* Exemptio Regularium est odiosa absolute & totaliter *N. Ant.* secundum quid secundario & respectu Episcoporum, favorabilis tamen principaliter, nempe respectu Regularium, & Summi Pontificis, *C. Ant. & N. Conf.* Quando lex est mixta ex odio & favore, spectandum est, quid Legislator & disponens specialiter intenderit, & principaliter, an quorundam favorem vel odium; si principaliter spectavit favorem, uti Pontifices eximendo Regulares à jurisdictione Episcoporum, nimis sæpe gravantium in detrimentum Reipublicæ Christianæ ac boni publici, atque cum multorum bonorum impeditio. *c. 16. c. 17. Clem. c. 17. Clem. c. 17. Clem. c. 17.* pro simpliciter favorabili, adeoque amplianda potius quam restringenda,

habere oportet. Adde, quod privilegium, uti est exemptionis Regularium, continens favorem Religionis, aut causæ piæ, aut cedens in commune bonum Reipublicæ, aut motu proprio & ex certa causa concessum, aut Communi Juri Corpori insertum (& sic ipsum abrogat Jus antiquius velut odiosum, vel limitat) censendum sit esse favorabile. *arg. l. 43. in fin. ff. de Religiosis & sumpt. jun. c. 23. de Præb. in 6.* privilegium in Jure Communi contentum pars illius esse censetur: nec obstat, quod per indirectum & in consequentiam derogetur juri alieno, cui Legislator & Summus Princeps derogare potest, præsertim ex causa boni publici, sicut exemptio Religiosorum derogat juri & jurisdictioni Episcoporum prius habitæ in Regulares. Ad 2. *C. Ant.* quia privilegium, etiam exemptionis, tantum valet, quantum sonat, ut habet communis parcemia, præsertim derogans juri alieno, atque ideo nec privilegium exemptionis est extendendum ultra proprietatem & sensum verborum, mentem privilegiantis exprimentium. *N. Conf.* quia privilegium exemptionis generaliter concessum generaliter de omni actu jurisdictionis Episcopalis, non specialiter excepto, intelligendum est, cum tantum valere debeat, quantum sonat. Nec rationabiliter potest jurisdictionis Episcoporum in Regulares extendi ultra casus in Jure expressos. Ad 3. *N. Ant.* quoad omnia membra. Refertur causa sepulturæ non potest

potest ad executionem ultimarum voluntatum, quia non instituius sermonem de casu, quo quis per ultimam voluntatem elegit certam sepulturam: nec ad casum curæ animarum, cum hic potius agatur de cura corporum demortuorum: nec ad casum Extremæ Unctionis; quis enim non videt, quanta sit diversitas inter moribundi inunctionem, & inter mortui sepelitionem? à diversis autem non fit illatio per vulgaria. Imò expressè negata est Parochis potestas impediendi, ne Religiosi exempti ultimis quoque Sacramentis suos domesticos, ipsi irrequisitis provideant, & quidem in *cit. clem. 1. de Privileg.* Nec ad casum, quo in *Trid. loc. cit.* conceditur Episcopis potestas summarie cognoscendi & iudicandi de controversiis inter regulares exemptos ortis in tumultandis corporibus, quia ibi solum est sermo de controversiis, quæ oriuntur in publicis Processionibus & deductionibus funerum, citò componendis ad cavendum scandalum; qui casus est

longissimè diversus à nostro, nullam funeris deductionem vel processionem publicam, nullamque in ea exortam controversiam involvente. Ad 4. Opus est distinctione inter Constitutiones Pontificias, quæ continent legem universalem pro tota christianitate, & inter Constitutiones, quæ continent gratiam, favorem, privilegium alicui vel aliquibus particularibus concessum: illæ juxta mea Principia ad hoc, ut obligent ubique, in omnibus & singulis provinciis debent debitò modò promulgari, non autem istæ, quæ, quacunquæ & unde unde acquisitâ notitiâ de iis constiterit, obligant omnes, ne privilegiatos &c. impediant ab usu sui privilegii, &c. Cæterum aliquæ constitutiones exemptionem quorundam Regularium sunt pars Juris Communis, & hoc ipso satis promulgatæ: reliquæ, si exemptio ipsis impugnaretur, possent & deberent produci, ut de iis satis constet, licet solennis promulgatio necessaria non sit.

QUÆSTIO II.

*An in causa Exemptionis à jurisdictione Episcopi competens
Judex sit ipse Episcopus, speciatim in hac causa
sepultura?*

Videtur, quòd sic. 1. Quia Judicis est cognoscere de sua jurisdictione & competentia. Textus & (R. P. Picbler Decis. T. 2.)

Doctores in l. 2. ff. si quis in jus vocatus. l. in præscriptione. C. si contra jus. Abbas & Felin. in c. super litteris de Rescript. Sed
* Aa

Sed hic est quæstio, an Episcopo competat jurisdictio, & ipse sit competens Judex: ergo. 2. Exempti, si fortè excipiant contra jurisdictionem Episcopi, tenentur privilegium suæ exemptionis, in Corpore Juris Communis non clausum, & aliunde non notorium, exhibere Episcopo. per c. 7. v. nos volentes. h. t. ergo Episcopi est cognoscere & decernere, an sit competens Judex, & talem se facile declarabit.

Sed levia hæc sunt, & nullatenus tant momenti, ut contra manifesta Jura Episcopo in tali lite jurisdictionem & competentiam tribuam. Cogunt me aliud sentire sequentia. 1. In hac quæstione agitur de toto fundamento & proprietate jurisdictionis, honorem, commodum, & auctoritatem Episcopalem spectante, consequenter de causa propria Episcopi: sed in causa propria cognoscere & pronuntiare nullus Judex, Supremo Principe, potest inferior l. 10. ff. de Jurisd. l. un. C. ne quis in sua causa. can. 27. caus. 23. q. 4. S. ibi gl. Felin. in c. 20. de Rescr. n. 24. Abb. in c. 14. de Consib. n. 4. Chokier de Jurisd. Ord. in Exempt. p. 2. q. 12. P. Wiestner h. t. n. 83. Begnudellius v. Exempto n. 77. Episcopus autem est Supremo Principe, nimirum Pontifice, inferior: ergo cognoscere & pronuntiare de hac quæstione non ad ipsum, sed ad Summum Pontificem pertinet. 2. Exemptio magis ipsius Papæ & Ecclesiæ Romanæ, quam Exemptorum, jus est. c. 2. S. fin. de in

integr. restit. c. 14. v. nos igitur h. t. sed de Jure Superioris Judicialiter cognoscere inferior non potest. per notoria. 3. Legem, & privilegium Pontificis, Judicialiter & authenticè explicare ac interpretari non est inferioris, sed ejus, qui legem condidit, vel privilegium concessit. c. 31. v. ut igitur. de sent. Excomm. l. fin. s. 1. C. de L. Sed privilegium exemptionis concessit Summus Pontifex: ergo.

Speciatim verò in hac lite Reus conveniendus imprimis est exemptus personaliter tanquam membrum Ordinis exempti, & sic Judicialiter coram Episcopo conveniri non potest per institutam actionem, ac insuper est specialiter exemptus per Bullam specialem Pontificis tanquam Regens Seminarii; causa autem sepultura unius ex alumnis defuncti ex Seminario totaliter quoad omnes personas in eo degentes per amplissimam communicationem privilegiorum, cuidam Ordini exempto concessorum, non est casus in Jure expressus, quo exempti Regulares subesse debeant Ordinario, ut hucusque in quæst. 1. ostensum est, nulla ratione dispicere possum, quo pacto vel Jure de ista lite contra Regentem Seminarii competens Judex sit Episcopus. Accedit, quòd hic agatur de valore, intellectu & interpretatione Bullæ Pontificiæ, de quibus cognoscere non pertinet ad inferiorem c. 31. cit. c. 20. de Rescr. c. 1. S. 2. de Confirm. util. vel mit. ibique DD. cum inferior non habeat

habeat potestatem in voluntatem superioris. e. 16. de Major. Clem. 2. de Elect.

Contraria nullo negotio remouentur. Primum quidem ope distinctionis; quamvis enim in thesi permittitur sit Judici cognoscere, an sua hic & nunc sit jurisdictio, in ea tamen hypothese, in qua agitur de toto fundamento & proprietate jurisdictionis, spectante honorem & commodum ipsius Judicis, causaque propria involvitur, non procedit, uti &, quando agitur de valore, & interpretatione privilegii à superiore concessi. Secundum alia distinctione, nimirum tenentur quidem exempti privilegium suæ exemptionis aliunde non notorium exhibere Episcopo, ut ex eo se possit extrajudicialiter informare, & notitiam exemptionis acquirere, non verò, ut de illo judicialiter cognoscat & pronuntiet. Felin. Abb. P. Wiestner h. t. n. 83.

Dices. Casu quo lis super exemptione est mota & pendet, nec Ordinarius, nec allegans exemptionem, est in possessione, potest Ordinarius uti sua jurisdictione contra eum, qui allegat exemptionem, non modò in casu, quo allegans se vult tueri præ-

scriptione, sed etiam, quo se fundat in privilegio. per c. 7. x. h. t. in 6. cum Ordinarius pro se habeat assistentiam Juris: sed in præsentis facti contingentiâ neuter est in possessione, & lis est super exemptione: ergo Ordinarius uti potest sua jurisdictione. R. N. Min. quoad utrumque membrum; nam Seminarium, licet non quoad actum sepulturæ, propter defectum occasionis, nunquam exercuerit quietè aliquem actum possessorium, exercuit tamen alios actus possessorios suæ exemptionis sine contradictione: dein lis super exemptione non pendet, cum nunquam adhuc inchoata sit per litis contestationem, nec inchoari potest, cum in litteris Apostolicis clarissimè & in terminis terminantibus sit expressa, adeoque notoria exemptio: in notoriis autem lis locum non habet, nisi Ordinarius ipsam Constitutionem Pontificis velit impugnare, ac in dubium vocare; & tunc iterum non potest uti jurisdictione sua, & esse Judex, cum potius sit actor, & altera pars litigans, cognitio verò & pronuntiatio pertineat ad Pontificem, qui Bullam exemptionis concessit.